

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Edukacja i struktura społeczna”, Poznań 28–29 czerwca 2012 roku

„Czy możliwe jest społeczeństwo ludzi równych? Czy celowe jest – w świetle kompromitacji wszystkich dotychczasowych prób w tym zakresie – dążenie do budowy takiego społeczeństwa? A może wszystkie społeczeństwa muszą być w nieuchronny sposób hierarchiczne? A może muszą mieć kształt piramidy lub drabiny, po szczeblach której ludzie będą się wspinać? Jeśli założymy, że jakieś nierówności – w formie dostępu do władzy i dobrobytu – muszą istnieć; innymi słowy, jeśli przyjmujemy, że nie jest możliwa absolutna równość, to powstają pytania: jakie kryteria powinny decydować o miejscu człowieka w społeczeństwie i co powinno wyznaczać jego status i pozycję?” – tak frapujący i trudny problem, zwerbalizowany przez dziekana Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. dr. hab. Zbyszko Melosika, został poddany dyskusji podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Edukacja i struktura społeczna”, którą zorganizowali w dniach 28–29 czerwca 2012 roku w pięknej Sali Posiedzeń Rady Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: prof. UAM dr hab. Agnieszka Gromkowska-Melosik, prof. UAM dr hab. Tomasz Gmerek i dr Michał Klichowski.

Konferencja miała charakter interdyscyplinarnej debaty ukierunkowanej na uchwycenie wielości oraz nieprzekładalności teorii i koncepcji ukazujących relację pomiędzy edukacją a dynamiką struktury społecznej, a także umożliwiającej ogólnopolską dyskusję nad istotą – jak się zdaje, już ponadparadygmatycznie uznawalnego – problemu edukacyjnych nierówności.

Uroczystego otwarcia Konferencji dokonał dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, prof. dr hab. Zbyszko Melosik, natomiast w tematykę obrad szczegółowo wprowadziła przewodnicząca Komitetu Naukowego i Organizacyjnego Konferencji, prof. UAM dr hab. Agnieszka Gromkowska-Melosik.

Konferencja składała się z siedmiu sesji plenarnych. Każda z nich kończyła się dyskusją, przybierającą niekiedy kształt fascynującej naukowej rozmowy – nie tylko pogłębiającej omawiany problem, ale często wręcz go dekonstruującej, ujawniającej jego głębokie (i często ukryte za społecznie skonstruowaną fasadą) uwikłanie.

Poniższa tabela jest próbą zarysowania konstelacji rekonstruowanych i dekonstruowanych przez prelegentów dyskursów. Taki sposób prezentowania treści – choć rzadki w sprawozdaniach – zastosowany jest tu celowo. Z jednej strony bowiem umożliwia on szybki przegląd tematyki referatów, z drugiej – ujawnia obfitość tematyczną. Jest też wyrazem niemoicy sprawozdawczej – wszystkie referaty jawiły się bowiem jako tak wyjątkowo nasycone i – co szczególnie ważne – wieloperspektywiczne, iż każda próba ich streszczenia czy wyodrębnienia esencji równałaby się z ich spłyceniem i deprecjacją. Trafne wydaje się więc jedynie zaprezentowanie pytań konstytuowanych narracjami prelegentów. Pytań, na które nie tyle konieczne jest

poszukiwanie jednoznacznych odpowiedzi, co niezbędne jest samo ich zadawanie. W dyskursie edukacja–struktura społeczna ważne są bowiem nie same konstatacje, ale – nierzadko kontrowersyjne – ewokacje.

I SESJA PLENARNA	
prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński (UMK) Redystrybucja, kompetencje i uznanie. Edukacja jako czynnik regulacji struktury społecznej	<i>Czy każdy ma prawo do równości?</i>
prof. dr hab. Bogusław Śliwerski (CHAT) O wartości tworzenia szkół autorskich w Polsce	<i>Jaka jest relacja między nowoczesnym liberalizmem a jakością edukacji?</i>
prof. dr hab. Mirosław Szymański (AP Kraków) Nowe nierówności edukacyjne w Polsce	<i>Czy z każdymi nierównościami należy walczyć?</i>
prof. dr hab. Zbyszko Melosik (UAM) Edukacja uniwersytecka i stratyfikacja społeczna	<i>Jaką wartość ma współcześnie dyplom akademicki?</i>
II SESJA PLENARNA	
prof. dr hab. Ewa Solarczyk-Ambroziak (UAM) Indywidualizacja ścieżki edukacyjnej a nierówności społeczne	<i>Jaka jest relacja między indywidualizacją kształcenia a równością szans edukacyjnych?</i>
prof. dr hab. Iwona Chrzanowska (UAM) Edukacja osób z niepełnosprawnością – między możliwością pozytywnej zmiany a zagrożeniem wykluczeniem	<i>Czy szkoły integracyjne są rzeczywistą szansą dla uczniów niepełnosprawnych?</i>
prof. UAM dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska (UAM) Podmiot i struktura społeczna – dynamika relacji w teorii A. Giddensa	<i>Czy struktura społeczna to tylko system reguł zachowania?</i>
prof. UAM dr hab. Agnieszka Gromkowska-Melosik (UAM) Dynamika feminizacji/maskulinizacji a problem stratyfikacji społecznej	<i>Jaka jest relacja pomiędzy stratyfikacją społeczną a socjalizacją kobiet?</i>
III SESJA PLENARNA	
prof. UAM dr hab. Wiesław Ambroziak (UAM) Selekcje szkolne jako mechanizm wykluczania społecznego	<i>Czy istnieje korelacja pomiędzy doświadczeniami szkolnymi a czynami przestępczymi?</i>
prof. DSW dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz (DSW) „Pedagogiczny matrix” czyli permanentne pytanie o edukację, szkołę i nauczyciela	<i>Czy polska edukacja potrzebuje zmian ewolucyjnych czy rewolucyjnych?</i>

prof. dr hab. Jerzy Modrzewski (UAM) Edukacyjne impulsy w (re)konstrukcji struktury społecznej nie tylko społeczeństwa polskiego	<i>Czy edukacja jest faktorem społecznych zmian?</i>
prof. dr hab. Magdalena Piorunek (UAM) Ofiary studiów humanistycznych czyli empiryczne przyczynki do rozważań o inflacji dyplomów szkół wyższych	<i>Czy kredencjał jest współcześnie wskaźnikiem wiedzy i kompetencji?</i>
IV SESJA PLENARNA	
dr hab. Joanna Ostrouch-Kamińska (UWM) Pedagogia sprawiedliwości: o równości i sprawiedliwości w rodzinie	<i>Co oznacza sprawiedliwość w rodzinie?</i>
dr Ewa Bielska (UŚ) Władza opresyjna i opór wobec niej – wybrane perspektywy teoretyczne	<i>Jak bardzo teorie oporu wobec władzy opresyjnej są relatywne?</i>
dr Iwona Chmura-Rutkowska (UAM) Niebezpieczne związki. Płeć kulturowa a relacje rówieśnicze dorastających dziewcząt i chłopców w gimnazjum	<i>Czy szkoła przyczynia się do eskalacji przemocy seksualnej wśród nastolatków?</i>
V SESJA PLENARNA	
prof. UAM dr hab. Andrzej Ćwikliński (UAM) System edukacji w kontekście przemian społeczno-ustrojowych w Polsce	<i>Czy rola edukacji w kształtowaniu społeczeństwa jest wystarczająco eksponowana?</i>
dr hab. Ewa Jarosz (UŚ) Dzieci (jak ryby) głosu nie mają? Społeczne wykluczenie i dyskryminacja dzieci – marginalizowany obszar nierówności społecznych	<i>W jakim stopniu dziecko-obywatel może decydować o samym sobie?</i>
prof. UZ dr hab. Inetta Nowosad (UZ) Jakość i efektywność szkolnictwa – efekt polityki oświatowej czy uwarunkowań społeczno-kulturowych?	<i>Czy edukacja w Polsce jest efektywnie zarządzana?</i>
VI SESJA PLENARNA	
prof. UAM dr hab. Tomasz Gmerek (UAM) Edukacja i nierówności społeczne w Rosji. Od socjalizmu do neoliberalizmu	<i>Dlaczego nierówności społeczne eskalują?</i>
prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak (UAM) Edukacja a inne czynniki zróżnicowania społecznego	<i>Czy edukacja wpływa na strukturę społeczną?</i>
prof. UAM dr hab. Eva Zamojska (UAM) Równość i różnica w edukacji. Zmiana dyskursu	<i>Czym jest aprobacja różnicy w edukacji?</i>

dr hab. Marek Budajczak (UAM) Edukacja domowa jako czynnik i „biernik” w procesach strukturyzacji społecznej	<i>Jakie są szanse edukacji domowej w Polsce?</i>
VII SESJA PLENARNA	
dr hab. Beata Dyrda (UŚ) Założenia „nowego enwironmentalizmu” jako szansy na niwelowanie nierówności w potencjałach zdolnościowych i osiągnięciach w nauce w grupach społecznych zaniedbanych kulturowo	<i>Jak rozumieć określenie „dziecko zdolne”?</i>
dr Maciej Bernasiewicz (UŚ) Wykluczanie dzieci wykluczonych społecznie przez współczesnego nauczyciela-dydaktyka	<i>W jakim stopniu nauczyciele przyczyniają się do reprodukcji kulturowej?</i>
dr Jarema Drozdowicz (UAM) Czy rasa nadal ma znaczenie? Edukacja i społeczno-kulturowe konstrukcje różnicy w Stanach Zjednoczonych	<i>Czy dyskurs naukowy jest wolny od rasizmu?</i>
dr Michał Klichowski (UAM) Skaterki z Los Angeles – subkultura czy biznes?	<i>Jaka jest relacja pomiędzy trendami a biznesem?</i>

Konferencję podsumował prof. UAM dr hab. Tomasz Gmerek, ukazując, iż kształt współczesnej edukacji kreowany jest w rytm rynku i racjonalności zysku. Zauważył, że we współczesnej edukacji brakuje pedagogiki – edukacja staje się trybem systemu gospodarczego w perspektywie bezpośrednich intrat, a nie – zgodnie z pedagogiczną misją – w perspektywie wartości przyszłych pokoleń. Być może więc za najważniejszą ewokację konferencji należy uznać pytanie: *Ile jest jeszcze pedagogiki w edukacji?*